

26. Pravilni hrvatski izričaji u kickboxingu

PRAVILNO PISANJE I KORIŠTENJE NAZIVLJA VEZANOG UZ SPORT KICKBOXING

Kako imamo priliku čitati dosta novinskih napisa o kickboxingu, tako često, nažalost prečesto, imamo prilike vidjeti kako i koliko se nepravilno piše.

To me je ponukalo da napišem ovaj tekst - uputu o tome i ukažem na nekoliko detalja. Mislim da je vrlo važno da ponajprije članovi Hrvatskoga kickboxing saveza, a zatim i novinari, ali i sportski dužnosnici i sportaši - kickboksači i kickboksačice znaju i koriste ispravne nazive svoga sporta, disciplina te koriste pravilno nazivlje za sportaše koji se bave kickboxingom.

Očekujem i nadam se da će i odgovorne osobe u klubovima, sportski dužnosnici, sportaši i novinari koristiti ispravno napisane nazive u svojim budućim izvještavanjima i komuniciranjima, ne bi li onda sportskoj javnosti i što širem krugu čitatelja ukazali kako se pravilno pišu i koriste nazivlja iz kickboxinga.

Dakle, evo kako se pravilno koriste nazivi:

- **kickboxing** (ne: *kickbox, kikkoks, kik box, kick boks, kik boks* - dakle, ispravno je kao jedna riječ)
- **kickboksač ili kickboksačica**
(nikako: *kickbokser* ili *kik bokser* - *bokser* je hladno oružje za udaranje, ali i pasmina pasa. Također se ne može reći *kickbokserica* - *bokserice* su donje muške gaće)
- **kickboxing priredba ili kickboksačka priredba**
(ovo drugo je pravilnije, ali ono prvo se češće koristi)
- **kickboxing prvenstvo, kickboxing kup, kickboxing natjecanje ...**
kada se piše naziv prvenstva onda se piše velikim slovom:
Hrvatsko kickboxing prvenstvo u disciplini light contact ili
Hrvatski kickboxing kup u disciplini light contact, itd.,
a kada se piše u tekstu, npr. "**na hrvatskom prvenstvu**" ili na "**hrvatskom kupu sudjelovalo je**" ... onda se piše malim slovom.

Kao što je već napisano: **Hrvatsko prvenstvo** tim slijedom ide i:

- **Svjetsko prvenstvo** (ne *prvenstvo svijeta*)
- **Europsko prvenstvo** (ne *prvenstvo Europe*)

A slijedom toga imamo:

- **Hrvatski prvak** (ne *prvak Hrvatske*)
- **Svjetski prvak** (ne *prvak svijeta*)
- **Interkontinentalni prvak** (ne *prvak inter kontinenata*)
Jednako kao što je pravilno reći **olimpijski prvak**, a ne *prvak Olimpije* ili *prvak Olimpijade*.
- **Profesionalni prvak** ili **prvak po profesionalnim pravilima** (ovo drugo bolje odgovara stvarnom stanju)

Borba može završiti:

- **na bodove (P - by points)**
- **odlukom ringovnog suca (RSC - referee stop contest** - najčešće na preporuku liječnika),
- **prekidom suca zbog ozljeda glave (RSCH - Referee Stopping Contest for Head Injuries** - ukoliko dođe do ozljede glave, krvarenja iz nosa, pucanja arkade i sl. i ne može se zaustaviti krvarenje, ili je borac primio više težih udaraca u glavu i prijeti mu knock out),
- **knock outom (KO - knock out** - odbrojeno do 10),
- **tehničkim knock outom (TKO - technical knock out)** (nakon trećeg brojanja u borbi),
- **predajom protivnika (AB - abandon),**
- **nedolaskom protivnika (WO - walk over),**
- **diskvalifikacijom (DISQ)** - dodjelom trećeg negativnog boda zbog kršenja pravila, a moguća je i direktna diskvalifikacija kod težih kršenja sportskog ponašanja i fair playa).

Kada se piše o borbi koju je jedan protivnik predao, tada treba napisati da je "**pobijedio Ivica Ivić predajom protivnika**", nikako se ne može napisati: "*predajom je pobijedio Ivica Ivić*".

Kada govorimo o rezultatima borbi onda je borac pobijedio **knock outom (KO)**, a protivnik je **knock outiran** (premda nije neispravno napisati i **nokautiran** - riječ se već udomačila u hrvatskom jeziku). Kada je borac od udarca srušen, a nakon brojanja suca je nastavio borbu onda je to **knock down (KD)**.

Pojašnjenje vezano uz **knock down** i **knock out**:

- **knock down** je udarac koji je oborio protivnika na pod, a taj izraz koristi se i za svaki jači udarac kada je borac znatno uzdrman tako da je izgubio ravnotežu ili je na trenutak oslabljena njegova koncentracija i obrana te bi nastavak borbe mogao ugroziti njegovo zdravlje. Sudac prekida borbu i započinje s brojanjem (otprilike svake sekunde jedan broj) i ukoliko se borac oporavi do nabrojanih 8 (oporaviti se znači biti potpuno spreman za nastavak borbe, odnosno jasno dati do znanja sucu da je borac stabilan, čvrst i koncentriran - što sudac i provjerava), nastavlja se borba. Ukoliko sudac nakon što izbroji 8 utvrdi (pogledom ili pregledom) da borac nije potpuno spreman za nastavak borbe, odnosno da bi nastavak borbe mogao ugroziti sportaševo zdravlje, sudac nastavlja brojanje - 9 i 10 i proglašava **knock out**, odnosno završetak borbe **knock outom** ili **nokautom**.
- **brojanje** - u borilačkom sportu (kickboxing, boks, tajlandski boks i još nekima) jači udarci, koji su opasni za borca, ipak ne mogu biti izmjereni nekom objektivnom mjerom ili nekim instrumentom, jer efekt i ocjena tog udarca ovise o oba protivnika - o snazi zadanog udarca, ali i spremnosti borca da snažan udarac primi bez većih posljedica, odnosno bez gubitka svijesti, ravnoteže, gubitka koncentracije i sposobnosti da se istim intenzitetom nastavi braniti i boriti. Kada sudac primijeti da je zadan, odnosno primljen udarac takvih karakteristika i posljedica, on prekida borbu i pristupa brojanju, odnosno "mjeranju jačine tog udarca". Prilikom brojanja, sudac stoji ispred borca, gleda ga u oči, promatra jesu li se borčeve zjenice raširile i vraćaju li se u normalu, gleda i procjenjuje svjesnost i koncentraciju borca. Ukoliko sudac odbroji do 8 te temeljem svega navedenog što promatra tijekom brojanja te pregledom (čvrstoća garda, stabilnost i uravnoteženost kickboksačevog koraka naprijed) ustanovi da se kickboksač u tih 8 sekundi potpuno oporavio, da je spreman, čvrst, koncentriran na nastavak borbe i sposoban na punu obranu te da nastavak borbe nikako neće ugroziti njegovo zdravlje - tada se zaključuje da primljeni udarac nije toliko snažan da bi oslabio borca, umanjio njegovu sposobnost za obranu i ugrozio njegovo zdravlje ukoliko nastavi borbu. Ukoliko borac na 8 nije spreman, tada će sudac odbrojiti 9 i 10, što znači da je primljeni udarac ipak bio prejak i da bi svaki nastavak borbe bio opasan za borca. To je onda knock out.
- **knock out (nokaut)** je udarac kojim je protivnik izbačen iz borbe. Nakon udarca koji je znatno uzdrmao borca, sudac prekida borbu i započinje brojanje. Kada odbroji do 10 (oko 10 sekundi) proglašava borbu završenom i bilježi se da je borba završena knock outom, odnosno borac je pobijedio knock outom, a poraženi je knock outiran ili nokautiran.
- **klasični knock out** je udarac i završetak borbe kada je borac primivši snažan udarac srušen i do izbrojenih 10 se nije dignuo s poda. Ipak, suci najčešće u ovakvim slučajevima samo prekinu borbu, odbroje samo do 1, prekidaju brojanje i završavaju borbu te pozivaju liječnika. Tada sudac u pravilu glasno objavljuje: "jedan - stop - doktor".
- **tehnički knock out** - je treći knock down u borbi. Borac može primiti više snažnih udarača tijekom borbe kada sudac odbrojava. Kod trećeg knock downa odnosno trećeg brojanja, sudac se ne zaustavlja na 8 i provjerava stanje borca, već odbrojava 9 i 10 i borba završava tehničkim knock outom.

Diskvalifikacija - razlikuju se dvije vrste diskvalifikacija - prva, do koje dolazi nakon što se borcu izreče najprije usmena opomena (*warning*), pa javna opomena (*official warning*), pa prvi minus bod (*minus point*) i zatim drugi minus bod - kod sljedećeg kršenja pravila dodjeljuje se treći minus bod i borac se diskvalificira.

Druga vrsta diskvalifikacije je kada se borac ponaša izrazito nesportski, nasilnički, prostački, suprotno svim pravilima fair playa, pristojnosti i discipline - tada centralni sudac, uz suglasnost većine bodovnih sudaca može donijeti odluku o diskvalifikaciji. U tom slučaju diskvalificirani borac nema pravo na medalju niti diplomu.

Kickboxing borbe i kickboxing natjecanja

Kada se piše da se kickboxing prvenstvo održava u pojedinoj disciplini ili se odvija neka kickboxing borba, onda se pravilno piše: **Hrvatsko kickboxing prvenstvo u disciplini full contact**, a borba je **kickboxing borba u full contactu**, u **low kicku** ili u **disciplini K-1 Rules**.

Nije pravilno pisati da se natjecanje ili borba odvijaju "*po kickboxing pravilima*" ili "*po low kick pravilima*". Kao što se ne piše da se utakmica odigrava po nogometnim pravilima ili utrka po atletskim pravilima. Pravilno je da se održava "**kickboxing natjecanje u low kicku**" ili "**natjecanje u low kicku**" odnosno "**borba u low kicku, full contactu**" i sl. Zbog specifičnog engleskog naziva naše discipline K-1 Rules (u doslovnim prijevodu K-1 pravila), treba se koristiti izričaj "**kickboxing natjecanje u disciplini K-1 Rules**" ili "**kickboxing borba u K-1 disciplini**" - ne "*po K-1 pravilima*".

Ipak, valja spomenuti da većina velikih promocijskih organizacija kao što su K-1, Glory, W5 i druge, imaju običaj djelomično modificirati odnosno prilagoditi pravila jedne od disciplina čije borbe promoviraju. Prilagođavaju pravila da bi bili (po procjeni njihovih marketinških stručnjaka) atraktivniji gledateljstvu ili čak ih prilagođavaju nekom svom favoritu ili zvijezdi. U tim se slučajevima onda može reći npr.: "**kickboxing borba u low kicku po Glory pravilima**", ili "**borba u full contactu po pravilima W5 promocije**" ili "**borba u disciplini K-1 po K-1 pravilima**" (kada se borba održava u organizaciji japanske promocijske kuće K1), i slično.

Valja istaknuti također da često nailazimo na nerazumijevanja i kriva navođenja, a koja se odnose na amatere i takozvane profesionalce. Takva podjela općenito u sportu (osim samo u boksu i u njihovoj federaciji AIBA) ne postoji - sve su to sportaši, bez obzira imaju li profesionalne ugovore, amaterski se ili rekreativno bave kickboxingom u našim klubovima. Nogometaš treće županijske lige jednako je nogometaš kao i nogometaš Serije A ili Bundeslige. Tako je i s kickboxingom. Jedina razlika, i to ne velika, jest u pravilima.

Postoji iznimka od ovoga prije navedenog, a to su **borbe po amaterskim ili profesionalnim pravilima**, odnosno "**amaterske titule**" ili "**titule po profesionalnim pravilima**". Pravilno je reći da se borba odvija "**po profesionalnim pravilima**", a ne da je "**profesionalna borba**" odnosno pravilno je reći da je netko "**amaterski prvak**" ili "**prvak po profesionalnim pravilima**". Nije pravilno reći da je netko "*profesionalni prvak*", niti "*profi prvak*". To je u žargonu i ne može se koristiti u službenoj komunikaciji i pri izvještavanju u medijima.

Nazivi disciplina pišu se:

- **points fighting** - skraćeno (PF),
- **light contact** (LC)
(ne: *light-contact*, *lightcontact* ili *light kontakt*, u svakom slučaju odvojeno, bez crtice između),
- **full contact** (FC),
- **low kick** (LK),
- **K-1 Rules** (K1),
- **glazbene forme** (GF)

Dobne skupine su:

- **djeca (dječaci i djevojčice)** - skraćeno (D),
- **mlađi kadeti i mlađe kadetkinje** (Km),
- **stariji kadeti i starije kadetkinje** (Ks),
- **juniori i juniorke** (J),
- **mlađi juniori i mlađe juniorke** (Jm)
- **stariji juniori i starije juniorke** (Js)
- **seniori i seniorke** (S)
- **veterani i veteranke** (Vet)

Nije potrebno posebno naglašavati - muškarci i žene, kada sami nazivi sportaša - kickboksač, ili kadet ili senior, kao i - kickboksačica, ili kadetkinja, ili seniorka u hrvatskom jeziku jasno ukazuju o kojoj se spolnoj skupini radi.

Nazivi organizacija:

Hrvatski kickboxing savez (nije - *kickboksачki savez*, niti - *kikboks savez*, niti *Hrvatski savez kickboxinga*) - savez je upravo s takvim nazivom registriran pri uredu državne uprave za registraciju udruga i s tim nazivom ima status punopravnog člana Hrvatskog olimpijskog odbora. Skraćenica je **HKBS**, a kada se skraćenica mijenja po padežima, onda se piše s crticom i slovnim nastavkom: **HKBS-a**, **HKBS-u**.

WAKO - World Association of Kickboxing Organizations - *svjetska asocijacija kickboxing organizacija*. Kada se izgovara skraćenica WAKO, tada se ne slovka (speluje) po slovima kako je inače uobičajeno u engleskom jeziku i kod drugih sportskih federacija - kao: [*dʌbəl ju:*] - [*eɪ*] - [*keɪ*] - [*oʊ*], već jednostavno VAKO.

Pripremio:
Romeo Deša

Lektorirala:
Hajdi Matijević, prof.